

A3 SUOMEN RAKENTAMISMÄÄRÄYSKOKOELMA

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ, Asunto- ja rakennusosasto

Rakennustuotteet

MÄÄRÄYKSET 1995

Ympäristöministeriö on rakennuslain 1, 17 ja 17 a §:n (1062/95) nojalla ja ottaen huomioon rakennuslain 13 §:n (557/89) säännökset antavat rakennustuotteita koskevat seuraavat määräykset (A3).

Määräykset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1995

Ympäristöministeri

Pekka Haavisto

Johtaja

Matti J. Virtanen

SISÄLLYS

1	YLEISTÄ	3.4	Yksittäistuote
1.1	Soveltamisala	3.5	Vähämerkityksinen tuote
1.2	Määritelmiä	3.6	Muussa maassa hyväksytty tuote
		3.7	CE-merkintä
2	RAKENTAMISEN OLENNAISET VAATIMUKSET	4	VAATIMUSTENMUKAISUUDEN OSOITTAMINEN
2.1	Rakenteiden lujuus ja vakavuus	4.1	Yleistä
2.2	Paloturvallisuus	4.2	Arviointilaitoksen vaatimustenmukaisuustodistus
2.3	Hygienia-, terveys- ja ympäristöriskit	4.3	Valmistajan vaatimustenmukaisuusvakuutus
2.4	Käyttöturvallisuus	4.4	Oikeus CE-merkintään
2.5	Meluntorjunta		
2.6	Energiatalous ja lämmöneristys		
3	RAKENNUSTUOTTEEN KELPOISUUS	5	ARVIOINTI- JA HYVÄKSYMISLAITOS
3.1	Tuotteelle asetettavat vaatimukset	5.1	Yleiset vaatimukset
3.2	Yksilöidyt vaatimukset ja CE-merkinnän käyttö	5.2	Laitoksen hyväksyminen
		5.3	Ulkopuolisten palvelujen käyttö
3.3	Eurooppalainen tekninen hyväksyntä	5.4	Laitoksen velvollisuudet

1

YLEISTÄ

1.1 Soveltamisala

Näillä määräyksillä saatetaan, sen lisäksi mitä rakennuslaissa ja rakennusasetuksessa säädetään, voimaan Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi (89/106/ETY) rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (*rakennustuotedirektiivi*).

Määräykset koskevat rakennuksia ja muita rakennuskohteita sekä näissä pysyvinä osina käytettäviä rakennustuotteita ja niiden vaatimustenmukaisuuden osoittamista.

Rakennustuotedirektiivin tarkoittamasta markkinavonnasta säädetään rakennuslain 10 a ja 143 b §:ssä.

1.2 Määritelmiä

Rakennuskohde

Talon- ja yhdyskuntarakentamisen kohde, joka on kiinteästi kiinni maassa, kuten rakennus, tie, silta, pato, putkiverkko, satamalaituri, kanava, masto ja lentokenttä.

Rakennustuote

Tuote, joka on tarkoitettu käytettäväksi pysyvänä osana rakennuskohteessa.

Tekninen eritelmä

Yhdenmukaistettu standardi, eurooppalainen tekninen hyväksyntä tai tunnustettu kansallinen standardi, joka sisältää tuotteelle tai tuoteryhmälle asetetut yksilöidyt vaatimukset.

Perusasiakirja

Rakentamisen olennaisia vaatimuksia täsmentävä asiakirja.

Eurooppalainen tekninen hyväksyntäohje

Ohje, jonka eurooppalaisten hyväksymislaitosten järjestö (EOTA) on komission toimeksiannosta laatinut tuotteen tai tuoteryhmän eurooppalaista teknistä hyväksyntää varten.

Tuotantolaitoksen sisäinen laadunvalvonta

Valmistajan suorittama tuotannon jatkuva laadunvalvonta, jonka tarkoituksena on varmistaa, että tuote vastaa asianomaisessa teknisessä eritelmässä yksilöityjä vaatimuksia.

Arviointilaitos

Puolueeton laitos, joka suorittaa tuotteiden varmentamis-, tarkastus- ja/tai testaustehtäviä.

Hyväksymislaitos

Puolueeton laitos, joka myöntää eurooppalaisen teknisen hyväksynnän.

Ilmoitettu laitos

Arviointilaitos tai hyväksymislaitos, joka on ilmoitettu Euroopan yhteisöjen komissiolle suorittamaan rakennustuotedirektiivissä tarkoitettuja tuotteiden varmentamis-, tarkastus-, testaus- tai hyväksymistehtäviä.

2

RAKENTAMISEN OLENNAISET VAATIMUKSET

Rakennuksen ja muun rakennuskohteen olennaisista vaatimuksista säädetään rakennuslain 1 §:ssä. Rakennuskohteen ominaisuuksiin kohdistuvat, jäljempänä täsmennetyt vaatimukset koskevat yleisesti ennakoitavissa olevia vaikutuksia.

Mitä tässä luvussa määrätään rakennuksesta, koskee myös muuta rakennustuotedirektiivin tarkoittamaa rakennuskohdetta.

2.1 Rakenteiden lujuus ja vakavuus

Rakennukseen sen rakentamisen ja käytön aikana ilmeisesti kohdistuvat kuormitukset eivät saa aiheuttaa rakennuksen tai sen osan sortumista eivätkä epäsuotavia muodonmuutoksia.

Kuormitukset eivät saa kantavien rakenteiden muodonmuutosten seurauksena johtaa rakennuksen muiden osien tai siihen asennettujen laitteiden tai kiinteiden varusteiden vaurioitumiseen.

Rakenteisiin ulkoisesta tapahtumasta johtuva vaurio ei saa olla suhteeton sen aiheuttaneeseen syyhyn verrattuna.

2.2 Paloturvallisuus

Rakennuksen kantavien rakenteiden tulee palon sattuessa oletettavasti kestää tietyn vähimmäisajan. Palon ja savun kehittymisen ja leviämisen rakennuksessa tulee olla rajoitettu. Myös palon leviämisen viessä oleviin rakennuksiin tulee olla rajoitettu.

Henkilöiden tulee voida palon sattuessa päästä pois tumaan rakennuksesta tai heidät on voitava pelastaa muilla keinoin. Myös pelastushenkilöstön turvallisuus tulee ottaa huomioon.

2.3 Hygienia-, terveys- ja ympäristöriskit

Rakennuksesta ei saa aiheutua sen käyttäjälle tai naapurille hygienia- tai terveysriskiä syistä, jotka liittyvät erityisesti myrkyllisten kaasujen päästöihin, ilmassa oleviin vaarallisiin hiukkasiin tai kaasuihin, vaaralliseen säteilyyn, veden tai maapohjan saastumiseen tai myrkyttymiseen, jäteveden, savun taikka kiinteän tai nestemäisen jätteen puutteelliseen käsittelyyn tai rakennuksen osien tai sisäpintojen kosteuteen.

2.4 Käyttöturvallisuus

Rakennuksen käyttöön ja toimintaan ei saa liittyä selkeistä onnettomuuden, kuten liukastumis-, putoamis-, törmäys-, palo-, sähkö- tai räjähdystapaturman uhkaa, jota ei voida pitää hyväksyttävänä.

2.5 Meluntorjunta

Melun, jolle rakennuksessa tai sen lähellä ovat altistuvat, tulee pysyä niin alhaisena, ettei se vaaranna näiden henkilöiden terveyttä ja antaa mahdollisuuden nukkua, levätä ja työskennellä äänitasoltaan tyydyttävissä olosuhteissa.

2.6 Energiatalous ja lämmön-eristys

Rakennuksen sekä sen lämmitys-, jäähdytys- ja ilmanvaihtolaitteiden tulee ottaen huomioon alueen ilmastolliset olosuhteet sekä rakennuksen käyttäjien oleskelumukavuus olla sellaisia, että energiankulutus rakennusta ja mainittuja laitteita käytettäessä jää vähäiseksi.

3

RAKENNUSTUOTTEEN KELPOISUUS

3.1 Tuotteelle asetettavat vaatimukset

Rakennustuotedirektiivin tarkoittamien rakennustuotteiden kelpoisuudesta säädetään rakennuslain 17 §:ssä. Vaatimusten tulee täytyä rakennuskohteen sijaintipaikan olosuhteissa tavanomaisella kunnossapidolla taloudellisesti perustellun käyttöajan. Tuotteen kelpoisuus selvitetään rakentamisen viranomaisvalvonnassa, tyyppihyväksynnässä tai rakennustuotedirektiivin mukaisessa menettelyssä.

CE-merkinnän vaikutuksesta viranomaisvalvontaan säädetään rakennuslain 17 §:n 2 momentissa. Merkinnän vaikutus koskee niitä rakentamisen olennaisia vaatimuksia, jotka on katsottava selvitettyiksi rakennustuotteen vaatimustenmukaisuutta osoitettaessa.

3.2 Yksilöidyt vaatimukset ja CE-merkinnän käyttö

Kun rakennustuotteen yksilöidyt vaatimukset perustuvat rakennustuotedirektiivissä tarkoitettuun tekniseen eritelämään, saadaan vaatimukset täyttävä tuote sen kelpoisuuden osoittamiseksi varustaa CE-merkinnällä.

Edellä tarkoitettuja teknisiä eritelmiä ovat:

- 1) *Yhdenmukaistettu eurooppalainen standardi.* Euroopan unionin jäsenvaltion tai muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion sellainen kansallinen standardi, joka on yhtäpitävä yhdenmukaistetun eurooppalaisen standardin kanssa. Viimeksi mainitun standardin viitenumero julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Tässä tarkoitettun suomalaisen standardin (SFS-EN-standardi) viitenumero julkaistaan Virallisessa lehdessä;
- 2) *Eurooppalainen tekninen hyväksyntä.* Myönteinen tekninen arviointi tuotteen sopivuudesta suunniteltuun käyttöön. Hyväksynnän antaa eurooppalaisten hyväksymislaitosten järjestöön (EOTA) kuuluva hyväksymislaitos. Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän hakemisesta, voimassaolosta ja sen antamisen edellytyksistä on määrätty kohdassa 3.3; sekä
- 3) *Tunnustettu kansallinen standardi.* Yhdenmukaistamaton kansallinen standardi, jonka Euroopan yhteisöjen komissio päätöksellään on hyväksynyt tuot-

teen yksilöidyt vaatimukset sisältäväksi tekniseksi eritelmäksi. Sen viitenumero julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Tällaisen suomalaisen standardin viitenumero julkaistaan Virallisessa lehdessä.

Jos teknisessä eritelmässä edellytetään, että tuotteen kelpoisuus osoitetaan valmistajan antamalla vakuutuksella ja tämä perustuu osaksi tuotteen alkutestaukseen ja osaksi valmistajan laadunvalvontaan, tuote saadaan varustaa CE-merkinnällä siinäkin tapauksessa, että teknisestä eritelmästä on poikettu. Merkinnän edellytyksenä kuitenkin on, että tuote täyttää rakentamiselle asetetut vaatimukset ja tuotteen alkutestauksen suorittaa kohdassa 5.2 tarkoitettu arviointilaitos.

3.3 Eurooppalainen tekninen hyväksyntä

Eurooppalainen tekninen hyväksyntä annetaan tuotteelle tai tuoteryhmälle, jonka hyväksymisperusteista eurooppalaisten hyväksymislaitosten järjestö (EOTA) on antanut tekniset hyväksyntäohjeet.

Milloin hyväksyntäohjetta ei ole, voidaan eurooppalainen tekninen hyväksyntä antaa nojautuen asiaa koskeviin olennaisiin vaatimuksiin ja perusasiakirjoihin edellyttäen, että EOTA on hyväksynyt tuotteen arvioimiseksi tällaisen menettelyn.

Valmistaja tai valmistajan edustaja voi jättää hakemuksen vain yhdelle hyväksymislaitokselle. Hakija vastaa kustannuksista, jotka aiheutuvat eurooppalaiseen tekniseen hyväksyntään liittyvästä menettelystä.

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän hakemisessa, valmistelussa ja antamisessa noudatetaan Euroopan yhteisöjen komission päätöstä eurooppalaista teknistä hyväksyntää koskevista menettelytapasäännöistä (94/23/EY).

Eurooppalainen tekninen hyväksyntä annetaan yleensä enintään viideksi vuodeksi. Hyväksynnän voimassaoloaika voidaan hakemuksesta pidentää.

3.4 Yksittäistuote

Jos rakennustuotetta, jota varten on tekninen eritelmä, valmistetaan vain yksin kappalein, tuotteen kelpoisuus voidaan osoittaa valmistajan antamalla vakuutuksella. Tämän edellytyksenä ovat valmistajan suorittama tuotteen alkutestaus ja valmistajan sisäinen laadunvalvonta. Menettely ei kuitenkaan koske tuotetta, jonka osalta teknisessä eritelmässä on toisin edellytetty.

3.5 Vähämerkityksinen tuote

Terveyden ja turvallisuuden kannalta vähämerkityksinen tuote, joka on Euroopan yhteisöjen komission asiaa koskevassa luettelossa, soveltuu käytettäväksi edellyttäen, että valmistaja on antanut vakuutuksen tuotteen hyvästä teknisestä laadusta. Näitä tuotteita ei saa varustaa CE-merkinnällä.

3.6 Muussa maassa hyväksytty tuote

Jos rakennustuote on valmistettu toisessa Euroopan unionin jäsenmaassa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa maassa eikä sitä varten ole teknistä eritelmää, tulee tuote kussakin yksittäistapauksessa hakemuksesta katsoa rakentamismääräysten mukaisesti seuraavin edellytyksin:

- 1) testaukset ja tarkastukset on valmistajamaassa suoritettu Suomessa käytettävien menetelmien ja vaatimusten mukaisesti ja tulokset osoittavat tuotteen täyttävän sille asetetut vaatimukset; sekä
- 2) testaukset ja tarkastukset suorittanut laitos on valmistajamaan näihin tehtäviin hyväksymä.

Tuotteen kelpoisuutta koskevilla valmistajamaan testaus- ja tarkastustuloksilla on edellä mainituin edellytyksin sama merkitys kuin vastaavilla suomalaisilla asiakirjoilla.

3.7 CE-merkintä

Sen lisäksi, mitä CE-merkinnästä säädetään, sovelletaan rakennustuotteeseen seuraavia määräyksiä.

CE-merkkiin tulee liittää vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa käytetyn arviointilaitoksen tunnusnumero. Merkinnän yhteydessä ilmoitetaan valmistajan nimi tai selkeä tunnus ja merkintävuoden kaksi viimeistä numeroa sekä mahdollisesti annetun vaatimustenmukaisuustodistuksen numero.

Merkintään tulee myös liittyä tiedot, joiden nojalla on mahdollista tunnistaa tuotteen ominaisuudet yksilöityjen vaatimusten mukaisiksi ja havaita, miltä osin rakentamisen olennaiset vaatimukset on selvitetty.

VAATIMUSTENMUKAISUUDEN OSOITTAMINEN

4.1 Yleistä

Teknisessä eritelmässä yksilöityjen, rakennustuotetta koskevien vaatimusten täyttyminen osoitetaan tämän luvun mukaisesti.

Valmistajan tai tämän edustajan asiana on luotettavasti osoittaa, että tuote täyttää yksilöidyt vaatimukset.

Tuotteen vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi valmistajan tuotantolaitoksella on oltava sisäinen laadunvalvonta. Kaikki valmistajan tuotannossa noudatettavat vaatimukset ja määräykset on tallennettava järjestelmällisesti toimintaohjeita ja menettelytapoja koskevaksi kirjalliseksi kuvaukseksi.

Jos teknisessä eritelmässä näin edellytetään, tuotteen vaatimustenmukaisuus on sisäisen laadunvalvonnan lisäksi varmistettava hyväksytyt arviointilaitoksen suorittamalla laadunvalvonnan tarkastuksella ja arvioinnilla ja/tai tuotteen testauksella tai sen varmentamisella.

Tuotteen vaatimustenmukaisuus osoitetaan siten kuin teknisessä eritelmässä edellytetään arviointilaitoksen todistuksella tai valmistajan antamalla vakuutuksella.

4.2 Arviointilaitoksen vaatimustenmukaisuustodistus

Todistuksessa on oltava erityisesti seuraavat tiedot:

- 1) arviointilaitoksen nimi ja osoite sekä todistuksen numero;
- 2) valmistajan tai tämän Euroopan unionin alueelle tai muualle Euroopan talousalueelle sijoittautuneen edustajan nimi ja osoite;
- 3) kuvaus tuotteesta ja vaatimukset, jotka tuote täyttää, sekä tuotteen käyttöä koskevat erityisehdot;
- 4) mahdolliset ehdot todistuksen voimassaololle ja todistuksen voimassaoloaika; sekä
- 5) todistuksen antajan allekirjoitus, nimenselvennys ja asema.

Todistus on esitettävä sen jäsenvaltion virallisilla kielillä, jossa tuotetta käytetään.

4.3 Valmistajan vaatimustenmukaisuusvakuutus

Valmistajan antamassa vakuutuksessa on oltava erityisesti seuraavat tiedot:

- 1) valmistajan tai tämän Euroopan unionin alueelle tai muualle Euroopan talousalueelle sijoittautuneen edustajan nimi ja osoite;
- 2) kuvaus tuotteesta ja vaatimukset, jotka tuote täyttää, sekä tuotteen käyttöä koskevat erityisehdot;
- 3) tarvittaessa arviointilaitoksen nimi ja osoite; sekä
- 4) vakuutuksen antajan allekirjoitus, nimenselvennys ja asema.

Vakuutus on esitettävä sen jäsenvaltion virallisilla kielillä, jossa tuotetta käytetään.

4.4 Oikeus CE-merkintään

Arviointilaitoksen vaatimustenmukaisuustodistus tai valmistajan antama vaatimustenmukaisuusvakuutus antaa valmistajalle tai valmistajan edustajalle oikeuden kiinnittää vastaava CE-merkintä tuotteeseen, siihen kuuluvaan päällysteeseen, pakkaukseen tai tuotetta seuraaviin kauppa-asiakirjoihin.

ARVIOINTI- JA HYVÄKSYMISLAITOS

5.1 Yleiset vaatimukset

Arviointilaitoksella tulee olla riittävä henkilöstö, välineet ja laitteet tehtävänsä suorittamista varten. Henkilöstön tulee olla teknisesti pätevä ja ammatillisesti riippumaton ja moitteeton.

Laitoksen johdon ja teknisen henkilöstön, joka suorittaa testauksia, valmistelee niistä selosteita, antaa tuotetta koskevia varmennustodistuksia ja suorittaa rakennustuotedirektiivin mukaisia muita valvontatehtäviä, tulee olla puolueettomassa asemassa välittömästi tai välillisesti rakennustuotemarkkinoihin sidoksissa oleviin tahoihin.

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antavan *hyväksymislaitoksen* on täytettävä arviointilaitosta koskevat edellä olevat vaatimukset. Lisäksi hyväksymislaitoksella on oltava hyvät edellytykset:

- 1) arvioida uusien tuotteiden soveltuvuus käyttöön teollisen ja käytännön tiedon pohjalta;
- 2) tehdä valmistajan ja tämän edustajan etuihin nähden puolueettomia ratkaisuja; sekä
- 3) koota asiaan liittyvien osapuolten näkemykset tasapuoliseksi arvioinniksi.

5.2 Laitoksen hyväksyminen

Hyväksyntää rakennustuotedirektiivissä tarkoitetuksi ilmoitetuksi *arviointilaitokseksi* haetaan ympäristöministeriöltä. Hakemuksessa on esitettävä toiminnan luonne (varmentaminen, tarkastus, testaus) sekä toiminnan kohteena olevat tuotteet tai tuoteryhmät.

Hakemukseen on liitettävä mittatekniikan keskuksen myönteinen arvio laitoksen pätevyydestä. Pätevyyden voi arvioida myös Euroopan unionin jäsenmaan tai muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan maan vastaavia arviointeja suorittava laitos.

Valtuutusta eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antavaksi *hyväksymislaitokseksi* haetaan ympäristöministeriöltä. Jos tällaisia hyväksymislaitoksia on kaksi tai useampia, ministeriö määrää, mikä niistä käyttää päätöksentekoon liittyvää puhevaltaa EOTA:ssa.

Ympäristöministeriö ilmoittaa hyväksytystä laitoksesta Euroopan yhteisöjen komissiolle.

5.3 Ulkopuolisten palvelujen käyttö

Arviointilaitos voi käyttää rajatussa osassa tehtäviään ulkopuolisia tarkastus- ja testauspalveluja. Palvelun suorittajan on täytettävä samat vaatimukset kuin vastaavassa tehtävässä toimivan ilmoitetun arviointilaitoksen.

Palvelujen suorittajan ja arviointilaitoksen välillä on tehtävä kirjallinen sopimus. Ennen sopimuksen tekoa on asiasta ilmoitettava ympäristöministeriölle.

Arviointilaitoksen on pidettävä ajan tasalla olevaa tiedostoa ulkopuolisten palvelujen käytöstä ja palvelun suorittajan pätevyydestä. Tiedot on pyynnöstä toimitettava viivytyksettä Euroopan yhteisöjen komissiolle ja Euroopan unionin jäsenvaltiolle tai muulle Euroopan talousalueeseen kuuluvalla maalla.

5.4 Laitoksen velvollisuudet

Arviointilaitoksella on oltava vastuuvakuutus, jollei vastuun lain nojalla ole katsottava kuuluvan valtiolle.

Laitoksen henkilöstö ei saa luovuttaa tehtävässään saamaansa tietoa ulkopuolisille.

Arviointilaitoksen asiana on varmistaa käytetyn ulkopuolisen palvelun suorittajan pätevyys. Arviointilaitos on vastuussa myös tämän työosuudesta.

Arviointilaitoksen on säilytettävä vaatimustenmukaisuuden arviointitehtäviin liittyvä aineisto kymmenen vuoden ajan aineiston saamisesta tai sen valmistumisesta.

Hyväksymislaitoksen on julkaistava antamansa eurooppalaiset tekniset hyväksynnät ja ilmoitettava niistä kaikille muille valtuutetuille hyväksymislaitoksille.

Arviointi- ja hyväksymislaitoksen on annettava ympäristöministeriölle vuosittain kertomus toiminnastaan ilmoitettuna laitoksena ja toimintaansa koskevia tietoja pyydettyä muulloinkin.

Arviointi- ja hyväksymislaitoksen asema, tehtävä ja sen toiminnan muut ehdot täsmennetään laitoksen hyväksymiseen liittyvässä sopimuksessa.